

Porträttet – Intervju med Minna Holmberg

Från språklärare till EU-översättare

Hur ser din språkstig/språkprofil ut?

Jag har alltid varit intresserad av olika länder, kulturer och språk. Jag minns hur jag ingående satt och studerade kartboken "SkolAtlas" i lågstadiet och drömde om att resa till världens alla länder när jag var liten. Jag hade även långtgående planer på att flytta utomlands redan som 10-åring. Det var roligt att äntligen få börja läsa engelska i årskurs 5 och jag räknade dagarna tills jag skulle få börja med tyska i årskurs 8. Tyska var det enda främmande språk, utöver engelska, som man kunde läsa i det högstadium jag gick i, Dragsfjärds högstadium. Det var dock inga problem för mig, för jag hade förälskat mig i Tyskland och det tyska språket sommaren mellan årskurs 5 och 6 när jag fick åka på husvagnssemester från Sverige till Spanien med mina släktingar. Av någon anledning fastnade jag just för Tyskland under den resan, fast jag mest bara såg Autobahn – och fascinerat studerade alla Ortsnamn som flög förbi utanför bilfönstret. Vi gjorde dock även en avstickare från motorvägarna och de större vägarna i Tyskland och åkte genom Moseldalen, vilket var det finaste ställe jag

någonsin hade sett – och det hör fortfarande till mina absoluta favoritställen i hela världen! Att jag skulle studera tyska kändes alltid som en självklarhet och efter ett mellanår som au pair i Schweiz efter studenten (2001) bar det av till tyska insten vid Åbo Akademi.

Vad fick dig att välja språkläraryrket till att börja med?

Jag har alltid tyckt om att försöka förklara olika saker och förmedla kunskap till andra. Under studietiden hade jag den stora förmånen att få pröva på språkläraryrket flera gånger som vikarie, faktiskt redan från första studieåret, så jag visste att jag tyckte om det. Därför föll det sig naturligt att studera pedagogik som biämne och sedan hänga med till Vasa övningsskola och Peffan och auskultera med mina studiekompisar efter avslutade studier i Åbo. (Halvåret i Vasa var för övrigt en av de allra roligaste perioderna under hela min studietid!)

Vad var det bästa/svåraste med det jobbet? Vad lärde du dig av eleverna?

Det här är en mycket svår fråga att besvara, för lärarjobbet är så komplext och mångfacetterat, så det finns många för- och nackdelar med det. Det allra, allra bästa var dock själva undervisningen och känslan när man verkligen klickade med en grupp! Jag hade flera grupper i tyska som jag kände att jag kom väldigt nära och där jag verkligen lyckades motivera eleverna och de lärde sig massor. Vi sporrade varandra ömsesidigt till de bästa möjliga resultaten – både som lärare och elev. Ja, den känslan, liksom endorfinkicken efter en riktigt lyckad lektion, saknar jag än i denna dag! Eleverna gav mig så mycket glädje och energi, och de lärde mig mycket om hur olika vi kan vara som människor och att alla har både styrkor och svagheter. Det svåraste med lärarjobbet var den ständiga tidsbristen och känslan av att man inte räckte till överallt. När jag jobbade som lärare hade jag inga barn, vilket troligtvis skulle ha begränsat mängden arbete jag gjorde på kvällar, nätter och helger, så en av de svåraste sakerna för mig med lärarjobbet var även att dra ett streck och säga "Nu räcker det!". Det är även den biten jag inte alls saknar – allt kvälls-, natt- och helgjobb.

Hur var du själv som elev i skolan?

Det beror nog väldigt mycket på vilken lärare du frågar! Jag var inte precis den mest engagerade eleven på matte-, fysik- och kemitimmarna... Men om man bortser från dessa ämnen tror jag att alla lärare skulle beskriva mig som en ytterst motiverad, driven och duktig elev. Ja, jag var lite av en perfektionist, som ville få högsta betyg i varje prov, uppsats och uppgift, vilket var rätt påfrestande i det långa loppet. Perfektionismen förföljde mig även under hela studietiden och under min tid som lärare, vilket inföll under mina första yrkesverksamma år. Men med åldern – och barnen! – har jag blivit bättre på att förstå att man inte kan satsa 100 procent på allt i alla tillfällen och att "good" ofta är "good enough".

Har du haft någon lärare/kollega som påverkat dig positivt?

Jag hade en fantastisk modersmåslärare i gymnasiet, som jag lärde mig mycket av och som jag alltid sett upp till som en förebild både som lärare och människa. När jag studerade till lärare funderade jag ofta på hur hon alltid lyckades planera inspirerande lektioner och ha ordning i klassen. Jag tyckte även mycket om min modersmåslärare i högstadiet och läraren jag hade i engelska och tyska i högstadiet lade grunden för mycket av vad jag kan än i denna dag! Hon drillade oss alltid i oregelbundna verb och vi hade ständigt en massa ordförhör, vilket vi kanske tyckte var lite irriterande då, men vilket jag har haft enorm nytta och glädje av efteråt. Första året i gymnasiet, när jag började med nybörjarfranska, hade jag världens mest underbara fransklärare, som lyckades skapa magi på lektionerna – alla vi tolv elever som började läsa franska i gymnasiet satt som hypnotiserade på hennes lektioner! Vi hade så roligt och lärde oss så mycket under de tre första kurserna i franska och jag grät floder när hon bestämde sig för att lämna Kimitoöns gymnasium för ett jobb i huvudstaden! Om jag hade haft samma fransklärare i hela gymnasiet, undrar jag om jag skulle ha börjat studera tyska eller franska, faktiskt... Tänk, det hade kunnat påverka hela mitt liv och hela min framtid!

Vad fick dig att sadla om och börja jobba för EU-kommissionen?

EU som organisation har alltid fascinerat mig och jag gick alla EU-relaterade kurser jag kunde under studietiden vid ÅA. Jag närde alltid en dröm om att någon gång få arbeta för EU, helst som tolk. Att bli simultantolk var i själva verket min stora dröm

under hela studietiden. Konferenstolkutbildningen vid Stockholms universitet låg dock på is i många år under denna tidsperiod och jag förträngde drömmen när jag började jobba som lärare och fick ett lektorat i Mattlidens gymnasium. Under mitt andra år i Mattliden fick jag dock nys om att konferenstolkutbildningen i Stockholm skulle återupplivas och att en kurs skulle starta hösten 2011. Jag var helt enkelt tvungen att ansöka om en studieplats där och klarade av det muntliga antagningsprovet med beröm. Som tur var var min dåvarande chef och rektor för Mattliden förstående och gav mig tjänstledigt i två år för att utbilda mig till konferenstolk från tyska, engelska och finska till svenska. Det var det tuffaste och svåraste jag någonsin har varit med om och perfektionisten i mig, som alltid brukar vara "bäst", fick sig många törnar under den utbildningen. På något sätt klarade jag dock både av slutprovet, och blev konferenstolk, och senare EU-institutionernas ackrediteringsprov för frilanstolkar. Det ledde till att jag, efter ett år till i Mattliden efter konferenstolkutbildningen, sade upp mig och sadlade om från hösten 2014. Först jobbade jag som frilanstolk för EU:s institutioner, främst för Europaparlamentet, och sedan blev jag erbjuden ett fast jobb som översättare för EU-kommissionens svenska språkavdelning i Luxemburg. I samma veva som jag började frilansa som tolk utlystes nämligen en uttagning av fast anställda svenskspråkiga översättare för EU. Det var en lång och utdragen process som bestod av flera delprov och mycket väntande, men det ledde alltså till ett jobb som EU-tjänsteman i slutändan för mig och sedan den 1 januari 2016 är jag kommissionsöversättare.

Vad går ditt nuvarande jobb ut på?

EU-kommissionen har ett representationskontor i alla medlemsländer (i vissa medlemsländer finns det till och med fler än ett kontor) och på alla dessa så kallade "reppar" arbetar en översättare, som är utsänd från kommissionens generaldirektorat för översättning. Det betyder alltså att dessa personer i normala fall arbetar på sin respektive språkavdelning i Bryssel eller Luxemburg, men blir utskickad till sitt hemland i 3–5 års tid för att arbeta som översättare på reppen i det landet. Själv är jag utskickad till Finland för att arbeta som svenskspråkig översättare, eller språklig handläggare som vi officiellt kallas, på EU-kommissionens representation i Finland (i Kampen) till sommaren 2025. Jag arbetar mycket med att översätta, bearbeta och skriva texter till och på svenska. Det handlar framför allt om pressmeddelanden om

olika aktuella händelser och ny lagstiftning som EU-kommissionen lägger fram, och ett veckobrev på svenska ([prenumerera](#) gärna!). Dessutom sysslar jag mycket med texter som läggs ut på reppens [webbplats](#). Jag får också ad hoc-arbetsuppgifter, som till exempel att översätta eller språkgranska svar på frågor från allmänheten. Utöver det språkliga arbetet arbetar jag också en hel del med att både anordna och närvara vid olika evenemang (seminarier, workshoppar, föreläsningar osv.) på översättningsområdet. Jag håller bland annat kontakt med de svenskspråkiga översättarna på både riksdagen och statsrådets kansli (alla ministerier). Och det allra roligaste av allt är att hålla kontakt med finlandssvenska skolor och försöka hjälpa till så gott det går med att på olika sätt uppmuntra elever att lära sig andra främmande språk än engelska. Det allra viktigaste uppdraget på denna front är att planera olika evenemang och aktiviteter för den europeiska språkdagen, som firas den 26 september varje år. Jag har gjort det till en hjärtefråga att skapa något intressant material till alla högstadier och gymnasier i Finland till språkdagen. Material som ni som språklärare snabbt och enkelt kan använda för att uppmärksamma språkdagen och inspirera eleverna till att lära sig språk. I fjol blev det en videointervju med Tim Sparv, Finlands dåvarande kapten i herrlandslaget i fotboll. I år har min finskspråkiga översättarkollega och jag förhoppningsvis också en trevlig språkdagsvideo på gång, och troligtvis även en språkdagstävling för gymnasierna, där första pris är en resa till Bryssel för två grupper på tio studerande vardera från två olika skolor och två lärare från båda dessa skolor.

Vad är det bästa med att jobba inom EU? Det sämsta?

Det här är en lika svår fråga att besvara som när ni undrade vad som är det bästa och svåraste med att vara lärare! Att jobba för en EU-institution är nämligen också väldigt komplext och mångfacetterat och man kan ha många olika jobb. För min egen del handlar det dock om att vara översättare och jag fokuserar på det i mitt svar. Att jobba på en språkavdelning vid EU-kommissionens generaldirektorat för översättning är mindre mångkulturellt och flerspråkigt än de flesta andra EU-jobb, eftersom det innebär att man arbetar på sitt eget språk, med personer från sitt eget hemland. För min del betyder det att jag arbetar med svenskar och finlandssvenskar och mina närmsta chefer är svenskar. Det är positivt i sig, eftersom vi alla på svenska avdelningen till exempel har en likartad syn på balansen mellan jobb och

privatliv och cheferna har god förståelse för att man kan behöva prioritera ett sjukt barn framför jobbet ibland. Det uppstår alltså inga konflikter och missförstånd till följd av språkliga barriärer eller kulturella skillnader. Å andra sidan kan det ibland kännas lite tråkigt att inte vara med mitt i den europeiska smältdegeln, med kolleger från olika EU-länder. Man kommer dock i kontakt med kolleger från andra länder i många olika jobsammanhang, till exempel när man går på språkkurser eller deltar i annan fortbildning, eller översätter ett större dokument, där man har kontakt med kolleger från alla de andra 23 språkavdelningarna. I mitt nuvarande jobb har jag regelbunden kontakt med mina översättarkolleger som är utskickade till de andra medlemsländerna, vilket är väldigt roligt. Överlag är det bästa för mig med att jobba på EU-kommissionen att känna att man är del av ett stort, viktigt och gemensamt projekt – ett enat Europa. Det känns om möjligt ännu viktigare i dessa turbulenta och fasansfulla tider! Jag har ett givande och utmanande jobb, där jag aldrig blir fullärd. Som översättare blir man dagligen konfronterad med nya ämnen och lär sig allt möjligt om allt mellan himmel och jord. Dessutom ligger EU-kommissionen i framkant när det kommer till all teknik kopplad till översättaryrket, vilket också är positivt. Om jag ska nämna något som inte är lika positivt, eftersom ni frågade vad det sämsta är, är det kanske att byråkratin och det administrativa inom EU-kommissionen med sina 30 000+ anställda ibland känns lite tungrodda. Men det är också det enda negativa jag kan komma på, för jag älskar verkligen mitt jobb och jag känner mig stolt över att vara EU-anställd!

Hur ska man förbereda sig ifall man tänker sig en karriär inom EU?

Det viktigaste är att förbereda sig till tänderna inför alla delprov i den uttagningsomgång som man deltar i. Uttagnings- och anställningsprocessen är utdragen och påfrestande när man söker EU-jobb; det är inte ovanligt att det kan ta flera år från att man har lämnat in sin ansökan till att man får ett jobb! Och konkurrensen är stenhård. Så mitt tips är att verkligen satsa på uttagningen. När man väl blir erbjuden ett jobb löser sig resten av sig själv – det behöver man inte oroa sig för. Och jobbet är garanterat värd mödan och väntan!

Hur uppfattar du läget med språkkompetensen i Finland jämfört med situationen i övriga EU-länder?

Här känns det som om jag borde ge ett vagt "politikersvar" för att inte trampa någon på tårna. När det kommer till språkkompetensen i Finland, beror det helt och hållet på vad och vem man jämför med. I vissa sammanhang kan en finländare som är duktig på finska, svenska och engelska anses vara väldigt språkkunnig, jämfört med någon som "bara" kan sitt modersmål och knapphändig engelska. Men om man till exempel jämför med en luxemburgare, är tre språk, varav två kan klassas som "små språk", ingenting! En genomsnittlig luxemburgare kan flytande franska, tyska, engelska och luxemburgska – och ofta några språk till, till exempel portugisiska och/eller spanska. Överlag kan man säga att det aldrig är en nackdel att kunna många språk. Att kunna finska, svenska och engelska flytande är verkligen inte fy skam, om man faktiskt behärskar dessa språk till fullo. Problemet är dock – och detta gäller på inget sätt enbart finländare! – att många överskattar sina kunskaper i engelska. Det är lätt att tro att "alla" kan engelska, men när det kommer till kritan är engelska ett komplext språk med många olika nyanser, som det tar lång tid att lära sig väl. Och om man ska försöka framföra sin åsikt eller argumentera för en sak vid ett stort möte, där det erbjuds simultantolkning från och till alla officiella EU-språk, är det många gånger bättre att tala sitt modersmål och låta de skickliga tolkarna tolka ens budskap till engelska och alla andra EU-språk än att själv tala engelska. Detta är faktiskt något som finländska politiker i mycket högre grad än till exempel svenska politiker är duktiga på, dvs. de talar finska på möten och förlitar sig på tolkningen. Det ska ses som något positivt och det vore bara av godo om många tog efter här! Varför skulle inte en finländare och svensk tala sitt modersmål när det är helt naturligt för till exempel en tysk, fransman eller italienare att göra det?

Vilka tips skulle du ge till våra ungdomar i grundskolan/gymnasiet? Varför lönar det sig att satsa på språk?

Språk är roligt! Språk öppnar dörrar till olika länder och kulturer. Att lära sig ett främmande språk är något man på riktigt kan ha glädje av resten av sitt liv, medan annan kunskap man lär sig i skolan ofta är förgänglig. Man vet aldrig när man har glädje av att kunna ett annat språk, även om ens kunskaper är ringa. Själv har jag till

exempel både fött barn och kommunicerat med dagispersonal på min skolfranska från gymnasiet!

Hur kopplar du av?

Jag tycker om att läsa och se på filmer och serier ("This Is Us" är min favorit för tillfället!). Jag älskar även långa promenader och att träna yoga och pilates. Få saker är heller så avkopplande som att sitta på en solvarm klippa och bara titta ut över havet en sommarkväll.

Ditt favoritställe i Europa?

Det finns många ställen jag älskar i Europa, men om jag bara ska lyfta fram ett ställe måste det nästan bli Moseldalen i Tyskland! (Mitt favoritland att besöka över alla länder i världen är dock Nya Zeeland alla dagar i veckan!)

Minna med Tim Sparv

Minna med Tim Sparv och en boll i förgrunden